

Fellesforbundet

Våre viktigste saker – hva sier partiene

STORTINGSVALGET 2017

FORORD

Fellesforbundet, både lokalt og sentralt, har engasjert seg overfor partiene i deres programprosesser. Vi har kommet med innspill på saker vi er opptatt av å få med i partiprogrammene for kommende stortingsperiode. Dette gjorde vi i god tid før partiene hadde sine landsmøter vinteren og våren 2017 og vedtok programmene. Sentralt har vi hatt møter med de fleste partiene.

Nå er programmene vedtatt og som velgere veit vi hva vi skal forholde oss til. I dette heftet har vi formulert våre viktigste saker, og så tatt ut det som står i partiprogrammene om de samme sakene. Vi har måttet basere framstillingen på et visst skjønn i det vi har tatt med. Programmer kan ha en tendens til å skrives i litt mer generelle vendinger, enn slik vi ofte formulerer oss. Og noen steder kan de være vanskelige å fortolke. Likevel mener vi at i det store og hele er det rimelig tydelig hva partiene vil.

I heftet har vi kun gjengitt, med språklige forenklinger og forkortelser, hva som står i partiprogrammene. Vi har ikke nevnt der det ikke står noe om våre saker. Her må vi ha med oss at ikke alt av politikk som partiene står for er formulert inn i partiprogrammene.

Oversiktene viser at det er forskjeller mellom partiene på flere av de saksområder vi er opptatt av. Arbeidslivspolitikken er nok mest tydelig. Partiene til venstre, Senterpartiet og til dels KrF, deler stort sett våre standpunkt. Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet gjør det i liten og ingen grad. Vi ser også tydelige skiller i deler av næringspolitikken, i synet på statlig eierskap og i bruken av offentlige kontrakter.

Jeg håper heftet vil bli brukt i valgkampen som grunnlag for diskusjoner på arbeidsplassen, som grunnlag for innlegg i sosiale media og i media ellers.

Med hilsen
Jørn Eggum
Leder i Fellesforbundet

Juni 2017

Fellesforbundet

Fellesforbundet vil:

Bruke offentlige budsjetter aktivt for å holde folk i arbeid. Nivået på arbeidsmarkedstiltak må ligge på minst 25 prosent av alle helt registrert ledige. Garanti om arbeid, utdanning eller opplæringstiltak for ledig ungdom. Gode permitteringsbestemmelser. Styrking av NAV som arbeidsformidler. Flere tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne og hovedtyngden av plassene skal være i attføringsbedrifter og andre ikke-kommersielle bedrifter og flere VTA plasser (varig tilrettelagt arbeid) med en opptrappingsplan.

Ap vil :

Styrke NAV sin rolle som arbeidsformidler og deres arbeidslivskompetanse, og gi NAV mulighet til å gjennomføre flere arbeidsmarkedstiltak i egen regi, samtidig som attføringsbedrifter m.fl. skal være den dominerende leverandør av attføringstjenester. VTA skal forbli et statlig ansvar. Økte muligheter for unge ledige til å fullføre videregående skole og samtidig beholde dagpengene, og det samme skal gjelde for kandidater til fagprøve. Jobbgaranti for ledige født etter 1991.

SV vil:

Ekstra tilskudd til kommuner når ledigheten er økende. Tiltak i NAV skal gi bedre formell kvalifisering. Inkludere flere i arbeidslivet gjennom lønnstilskudd og VTA. VTA skal forbli et statlig ansvar og utvide antall plasser betydelig. Flere lære plasser gjennom offentlige innkjøp.

Sp vil:

Godt trepartssamarbeid og frontfagsmodellen som grunnlag for vekst og utvikling i arbeidslivet. Mulighet for utnyttning av restarbeidsevne for uføretrygdete. Statstilskudd for å finansiere aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere. Styrking av NAV lokalt. Sikre at også mindre attføringsbedrifter kan levere anbud. Kan bli aktuelt å gjeninnføre nasjonale reguleringer av arbeidsinnvandring fra EØS-området.

Rødt vil:

Investere mer i bygging av infrastruktur. Offentlige kontrakter skal i hovedsak gå til norske bedrifter. Støtter krav om at deler av produktivitetsveksten skal tas ut i form av kortere daglig arbeidstid på vei mot 6 timers dagen. Styrke den offentlige tilrettelegging for at personer med nedsatt arbeids- og funksjonsevne kan få arbeid. Sterkere regulering av arbeidsinnvandring.

Frp vil:

Styrke førstelinjetjenesten i NAV. Styrke samarbeidet mellom vekstbedrifter, attføringsbedrifter og det ordinære arbeidsliv. Tilstrekkelig med arbeidsmarkedstiltak. Styrke muligheten for funksjonshemmede i arbeidslivet ved bl.a. å lovfeste ordningene med arbeids- og utdanningsreiser og med retten til funksjonsassistent.

H vil:

Moderate skattelettelser, herunder redusere og fase ut skatten på arbeidende kapital. En ansvarlig økonomisk politikk skal gi grunnlag for vekst og nye arbeidsplasser. Styrke det private eierskapet. Gjennomføre målet om at ingen NAV-brukere under 30 år skal gå ledig i mer enn åtte uker. Bedre samarbeid mellom NAV, bemanningsbransjen og arbeidsgivere for å få flere i arbeid.

KrF vil:

Offentlige sysselsettingstiltak. Samordne trygdeordningene bedre slik at de fremmer lyst og mulighet til arbeid. Høyt nivå på arbeidsmarkedstiltak rettet mot personer som har et særlig behov for kvalifisering og aktiv bistand. Utvide tidsubestemt lønnstilskudd. Utviklingshemmede må få bedre tilgang til varig tilrettelagt arbeid eller varig oppfølging.

V vil:

Sikre opplæringstilbud for alle som faller utenfor det ordinære arbeidslivet, også asylsøkere. Det skal alltid lønne seg økonomisk å jobbe. Gi kommunene et særskilt ansvar for å sikre ledige arbeid, dersom andre tiltak ikke har gitt arbeid. Gi NAV lokalt større handlingsrom. Legge til rette for at seniorer kan stå lenger i arbeidslivet.

MDG vil:

Dele mer på arbeidet ved å redusere arbeidstida. At de som ikke deltar i lønnet arbeid får muligheter til å fungere i samfunnet på andre måter, men at det er et mål at flest mulig skal ha lønnet arbeid. Flytte flere statlige arbeidsplasser ut av Oslo. Støtte arbeidsgivere som iverksetter ekstraordinære tiltak for kompetanseheving i grønne fag og omskolering fra petroleumsfag.

Fellesforbundet

Fellesforbundet vil:

Fjerne adgangen til midlertidige ansettelser på generelt grunnlag og styrke arbeidsmiljøloven. Gi fast ansettelse et innhold ved at det forutsetter en bestemt stillingsstørrelse. Begrense bemanningsbransjen. Innføre kollektiv søksmålsrett ved ulovlig innleie og ansettelser. Styrke allmenngjøringsordningen og øke fagforeningsfradraget. Styrke tiltakene mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Ap vil:

Fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser. Fjerne muligheten for å ta i bruk null-timers kontrakter m.m. Regulere bemanningsbransjen strengere. Gjeninnføre kollektiv søksmålsrett. Styrke og gjøre det enklere å ta i bruk allmenngjøringsordningen. Fordoble fagforeningsfradraget. Handlingsplan med tiltak mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

SV vil:

Reversere svekkelsene som ble gjort i arbeidsmiljøloven i 2015 og styrke den. Avskaffe null-timers kontrakter m.m. Kommersiell bemanningsbyrå bare tillat for vikarutleie o.l. Innføre kollektiv søksmålsrett. Styrke og gjøre det enklere å ta i bruk allmenngjøringsordningen. Øke fradraget for fagforeningskontingent. Styrke tiltakene mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Sp vil:

Reversere svekkelsene av arbeidsmiljøloven og å styrke den. Avskaffe null-timers kontrakter og midlertidige ansettelser på generelt grunnlag. Innskrenke muligheten for å bruke bemanningsbyråer. Bruke allmenngjøring på flere områder. Styrke tiltakene mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Rødt vil:

Avvik fra arbeidstidsreglene i arbeidsmiljøloven må godkjennes av fagforening med innstillingsrett. Forby bemanningsselskap. Styrke allmenngjøringsordningen. Fullt fradrag for fagforeningskontingent. Grove brudd på arbeidsmiljøloven må føre til øyeblikkelig stenging av bedriften.

Frp vil:

Liberalisere arbeidsmiljøloven videre. Ytterligere myke opp reglene rundt midlertidige ansettelser. Endre arbeidstidsreglene ved å sikre fleksible arbeidstidsavtaler mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Justere det kollektive avtalesystemet ved å kunne gjøre tilpasninger i den enkelte bedrift.

H vil:

Faste ansettelser skal være hovedregelen. Beholde fagforeningsfradraget på dagens nivå. Konkurransefordel med et godt organisert og likestilt arbeidsliv med høy organisasjonsgrad. Styrke arbeidet mot arbeidslivskriminalitet. Satser på samlokaliserte sentre mot arbeidslivskrim.

KrF vil:

Styrke arbeidsmiljøloven som vernelov for arbeidstakerne. Sikre at faste ansettelser skal være hovedregelen. Regelverket knyttet til bruk av midlertidige ansettelser er godt innrammet. Utenlandske arbeidstakere må få samme betingelser som norske arbeidstakere. Styrke innsatsen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

VENSTRE

V vil:

Inkluderende arbeidsliv der det alltid skal lønne seg å arbeide. Innføre nasjonal minstelønn. Utvide rammene for gjennomsnittsberegning av arbeidstid ved lokal avtale. Mer fleksibilitet rundt kvelds- og nattarbeid og rundt søn- og helgedagsarbeid. Økte tiltak mot arbeidslivskriminalitet. Utvikle den norske arbeidslivsmodellen.

mdg

MDG vil:

Videreføre allmenngjøring. Styrke arbeidsmiljølovens bestemmelser om fast ansettelse. Styrke tiltak mot svart arbeid og arbeidslivskriminalitet.

Fellesforbundet vil:

Opprettholde sykelønnsordningen og det statlige tilskuddet til AFP. Ytelser som gis som erstatning for lønn må gi grunnlag for feriepenger. Ventedagene i dagpengeordningen må bort. Skattlegging av sluttvederlag må fjernes. Forbedring av lønnsgarantiordningen. Retten til å kunne gå av ved 62 år med pensjon må beholdes. Privat tjenstepensjon må forbedres ved å få opptjening fra første krone m.m. Kostnadene ved tannlegebehandling må reduseres og særlig for personer med lave inntekter.

Ap vil:

Opprettholde arbeidstakernes rettigheter i sykelønnsordningen. Arbeidsledige som har påbegynt videregående opplæring skal ha mulighet for å fullføre utdanningen mens de mottar dagpenger. Videreføre pensjonsreformen. Styrke AFP i privat sektor. Felles lovgivning om tjenstepensjon med opptjening fra første krone m.m. Innføre skjermingsordninger på tannhelseutgifter for personer med svak økonomi og dårlig tannhelse.

SV vil:

Bevare folketrygden som grunnplanken i pensjonssystemet med minstesikring som er god nok til å leve av. Enklere å få opptjent pensjon. Opptjening for alle stillinger som varer utover 6 måneder. Styrke tidligpensjonsordninga for sliterne i arbeidslivet. Tannhelse må bli en del av folketrygden. Refusjon av alle tannlegeutgifter utover 2 500 kroner og gratis tannhelsetjeneste til fylte 20 år. Åpne opp for å kunne ta utdanning i perioder der en mottar dagpenger.

Sp vil:

Videreføre sykelønnsordningen og omfatte også sjølstendig næringsdrivende. Støtte målene med pensjonsreformen med hensyn til å stimulere til arbeid og rett til å kunne velge tidspunkt for å gå av. Tannhelse skal være et fylkeskommunalt ansvar.

Rødt vil:

Forsvare sykelønnsordninga. Folketrygden skal være grunnpilaren i velferdsstaten. En solidarisk folketrygd der levealdersjustering avvikles. Forbedring av AFP og gjøre den om til en tidligpensjonsordning. Obligatorisk tjenstepensjon må gi opptjening fra første krone m.m. og inneholde forsikring mot uførhet. Gratis tannhelse.

Frp vil:

Arbeids- og velferdspolitiske virkemiddel må alltid innrettes slik at det skal lønne seg å arbeide. Folketrygden skal være en forsikringsordning ved sykdom, uførhet og alderdom. God sykelønnsordning som sikrer den enkelte en trygg og forutsigbar inntekt ved sykdom, og åpne opp for en utvidet ordning for alvorlig sykdom. Privat pensjonsforsikring må kunne gi skattefritak for årlige innskudd opp til 1 G (kroner 93 634). Opprettholde en ordning med dagpenger. Bedre refusjonsordning for sykdomsrelatert tannbehandling.

H vil:

Sette ned utvalg som skal vurdere sykelønnsordningen. Utrede muligheten for en sammenslåing av dagpenger og arbeidsavklaringspenger for å sikre fleksibilitet og hindre negative incentiveeffekter i trygdesystemet. Gi selvstendig næringsdrivende betydelig bedre muligheter til pensjonssparing på linje med arbeidstakerne. Fullføre pensjonsreformen i privat og offentlig sektor.

KrF vil:

Om målet i IA-avtalen om redusert sykefravær ikke nås, vurdere muligheten for å endre den økonomiske ansvarsfordelingen mellom stat, arbeidsgivere og arbeidstakere. Utrede modell for pensjonsopptjening for ektepar og samboende med barn som baseres på samlet inntekt delt på to. Evaluere pensjonsreformen ut fra et kjønnsperspektiv. Vurdere om folketrygdens stønadsordninger for tannhelse bør utvides, og om flere grupper bør inkluderes i ordningen.

V vil:

Utrede en reform med jevnere satser for arbeidsledighetstrygd og helserelaterte ytelser som uføretrygd, arbeidsavklaringspenger (AAP) og sykelønn. Innføre en moderat egenandel i sykepengeordningen. Øke skattefradraget for individuelle forsikrings- og pensjonsspareordninger. Avvikle det statlige bidraget til avtalefestet pensjon (AFP) og gi incentiver for at folk skal jobbe lengre, og ikke kortere. La selvstendig næringsdrivende beholde opptjente rettigheter til dagpenger i inntil tre år ved overgang fra lønnet arbeid til egen virksomhet. Styrke ordningen med pensjonssparing for næringsdrivende. Mennesker med svak økonomi skal få støtte til tannbehandling og at flere skal få støtte til større inngrep.

MDG vil:

Styrke NAV slik at de kan bruke sin kompetanse på beste måte for å følge opp personer som trenger støtte for å komme ut i arbeidslivet. Utrede ordninger for borgerlønn som erstatning for eksisterende velferds- og trygdeytelser og gjennomføre mindre pilotforsøk. Endre dagpengeordningen til også å omfatte personer som har mindre deltidsstillinger. Sikre selvstendig næringsdrivende lik tilgang til sosiale rettigheter som arbeidstakere.

Fellesforbundet vil:

Miljø, livsløpsstandard, digitalisering, innovasjon, lærlinger, kompetanse og seriøst arbeidsliv må ligge til grunn for offentlige innkjøp. Kommuner, fylker og offentlige foretak må vedta regler for anskaffelser og innkjøp som sikrer at det ikke finnes sosial dumping og arbeidslivskriminalitet på offentlige prosjekter. Alt arbeid som utføres på eiendom må registreres. Det må etableres en sentral godkjenning for alle virksomheter i hele byggekjeden. Det må være effektive tilsyn på byggeplassene. HMS-kortet må også inneholde informasjon om kvalifikasjoner.

Ap vil:

Stille krav om lærlinger, egne ansatte, maksgrense på antall kontraktsledd, fagarbeidere og ryddige lønns- og arbeidsvilkår ved offentlige anbud og sørge for at slike krav blir etterlevd. Utforme anbud på en måte som gjør norsk og lokalt næringsliv konkurransedyktig. Stille økte krav til innovasjon og bærekraftige løsninger i offentlige anbud. Styrke det offentliges innkjøpskompetanse i alle ledd. Sørge for universell utforming og tilgjengelighet for alle og heve kompetansen på universell utforming i offentlig planlegging, utbygging og innkjøp. At innkjøp og kontraktstildeling brukes til å fremme energieffektivitet, klima og miljøhensyn i virksomheten. Offentlige innkjøp bør bidra til innovasjon og klima- og miljøvennlige løsninger. Satsing på kompetanse skal lønne seg mer enn lav-lønnsstrategier. Sterkere kobling mellom klimatiltak og godt HMS-arbeid. For eksempel vil utslippsfrie byggeplasser både være et godt klimatiltak og gi et bedre arbeidsmiljø.

SV vil:

Innføre mye sterkere krav for å hindre sosial dumping ved offentlige innkjøp, etter inspirasjon av Telemarksmodellen. Begrense mulighetene for bruk av innleid og midlertidig arbeidskraft. Fremme aktive lærlingplasser gjennom offentlige innkjøp av varer og tjenester.

Sp vil:

At det i offentlige anbud blir lagt inn krav om at leverandører og underleverandører har lønns- og arbeidsvilkår etter gjeldende hovedregler i arbeidslivet, at de har lærlingplasser og at de er registrert i norske skatte- og avgiftsregister. At det stilles krav til bedrifter ved anbudsinnngåelse om at de må være lærebedrift og at de må ha lærling på oppdragsstedet. Dette må også gjelde utenlandske bedrifter.

Rødt vil:

Offentlige kontrakter og innkjøp skal i hovedsak gå til norske/lokale bedrifter. Det må stilles krav om at lønns- og arbeidsvilkår er i henhold til norsk tariff, at det i utgangspunktet ikke er mer enn to ledd i kontraktskjeden og at bedriftene som får oppdrag har lærlinger.

Frp vil:

Motivere det offentlige til å gjøre innovative innkjøp. Gjøre «Lov om offentlige anskaffelser» mer fleksibel. Forenkle krav til HMS for små bedrifter. Tilpasse arbeidsmiljøloven for små og mellomstore bedrifter.

H vil:

At offentlige innkjøp skal bidra til innovasjon og miljøvennlige løsninger, gjennom for eksempel anbudskrav og utviklingskontrakter. Øke bevisstheten hos offentlige innkjøpere i stat og kommune om deres ansvar for å bidra til et seriøst arbeidsliv gjennom sine anskaffelser.

KrF vil:

For å være med i offentlige anbud, skal det være krav om enten å ha lærlinger i bedriften eller at bedriften kan godtgjøre tilstrekkelig innsats for å skaffe dette.

VENSTRE

V vil:

Stille krav om å bruke lærlinger ved offentlige anbud. Utbedre regelverket rundt utlysning av anbud slik at det kommer tydelig fram at bedrifter som har tatt inn lærlinger vil kunne ha et fortrinn. Enova og de offentlige innkjøpsreglene skal stille ytterligere krav til miljø- og klimavennlige byggeprosesser.

MDG vil:

At offentlige innkjøp skal drive fram nye, miljøvennlige løsninger, innovasjon og næringsmuligheter, blant annet gjennom krav i anbud og bruk av utviklingskontrakter. Styrke bestillerkompetansen ved offentlige anskaffelser, blant annet gjennom å utvikle et sentralt program etter modell av tilsvarende program på leverandørsiden. Stille krav om fossilfri anleggsdrift i offentlige byggeprosjekter og stille krav om nullutslipp innen 2025. Som hovedregel stille krav om energipositive bygg med miljøvennlige materialer ved rehabilitering og bygging av offentlige bygg. Stille strengere krav i offentlige anbud om bruk av lærlinger og fagarbeidere.

Fellesforbundet

Fellesforbundet vil:

Det offentlige må stille strenge krav til bruk av fagarbeidere og lærlinger på sine prosjekter. Det må bli enklere å få dokumentert sin kompetanse, og få nødvendig påfyll til å få formalisert kompetansen. Utstyrsparken på skolene må forbedres, slik at elever får opplæring i det utstyret som faktisk brukes i arbeidslivet. Fagskolen må anerkjennes som høyere yrkesfaglig utdanning, og bli en enda viktigere arena for etter- og videreutdanning for fagarbeidere.

Ap vil:

Stille krav om lærlinger m.m. ved offentlige anbud. Oppdatere utstyr på yrkesfagskolene slik at opplæringen blir mer relevant. Synliggjøre og styrke fagskolen som grunnlag for en attraktiv karrierevei for alle elever som fullfører videregående skole eller har tilsvarende realkompetanse. Innføre studiepoeng på fagskolene. Legge fram en opptrappingsplan for nye studieplasser i tråd med arbeidslivets behov.

SV vil:

Stiller krav om lærlinger m.m. ved offentlige anbud. Sikre elevene godt utstyr. Styrke fagskolene som høyere yrkesfaglig utdanning, og ivareta og videreutvikle fagskolens egenart. Sikre god og forutsigbar finansiering. Styrke studentenes rettigheter og ivareta nært samarbeid med næringslivet. Etablere fleksible utdanningsløp som muliggjør at studenter kan veksle mellom ulike utdanningsløp i høyere utdanning. Poeng opptjent på fagskolene skal telle som studiepoeng.

Sp vil:

Stille krav til bedrifter ved anbudsinnngåelse om at de må være lærebedrift og at de må ha lærling på oppdragsstedet. Dette må også gjelde utenlandske bedrifter. For å øke kvaliteten i fagopplæringen og hindre frafall er det nødvendig å øke bevilgningene til utstyr ved de videregående skolene, særlig når det gjelder de ressurskrevende yrkesfagutdanningene og realfagsprogrammet. Yrkesrettet fagskoleopplæring må få en viktigere rolle i utdanningssystemet. Høyere yrkesfaglig kompetanse må verdsettes på samme måte som høyere akademisk kompetanse. Fagskoleutdanningen skal være en integrert, men selvstendig del av høyere utdanning. Fagskolene må beholde sin egenart som relevant og praksisnær utdanning.

Rødt vil:

Bedrifter som leverer til det offentlige skal ha lærlinger, både i bedriften og på kontrakten som inngås. Utstyrsparken ved skolene må være moderne og oppdatert for at utdanningen skal kunne være relevant for elevene.

FrP vil:

Utstyr skal dekkes av stykkprisfinansieringen. Fagskolene må styrkes ved å gi mer fleksible rammevilkår. Tilbakeføre ansvaret og finansieringen

av fagskolene til staten. For å få flere fagskoler som gir tilbud om markedsstyrt utdanning av høy kvalitet, legge bedre til rette for bransjestyrte fagskoler. Sikre et poengsystem som gir effektive og sømløse overganger mellom relevante fagskole- og universitets-/høgskoleutdanninger.

H vil:

Staten og kommunene må gå foran for å øke inntaket av lærlinger. Øke utstyrsstipendet for de dyrere yrkesfaglige studieretningene og ha oppdatert og kvalitetssikret utstyr ved de yrkesfaglige studieretningene. Styrke fagskolene slik at det skal bli mer attraktivt å ta høyere fagutdanning. Videreutvikle fagskolene som utdanningsløp og sikre god rekruttering til disse læringsstedene.

KrF vil:

Stiller krav om lærlinger m.m. ved offentlige anbud. Sikre skolene tilgang til utstyr og verktøy tilsvarende det elevene vil møte i yrkeslivet.

Fagskolene må løftes fram som en viktig del av utdanningssystemet. Fagskolene må sikres forutsigbar finansiering. Det må stilles krav knyttet til organisering og pedagogisk personale ved fagskolene. Studenter ved fagskolene bør ha studentrettigheter på linje med studenter ved universiteter og høyskoler. Det må være hensiktsmessige overgangsmuligheter mellom fagskoler og annen høyere utdanning, og fagskoleutdanning bør gi tilleggspoeng ved opptak til universiteter og høyskoler.

VENSTRE

V vil:

Etablere flere læresteder i staten og kommunene. Stille krav om å bruke lærlinger ved offentlige anbud. Utbedre regelverket rundt utlysning av anbud slik at det kommer tydelig fram at bedrifter som har tatt inn lærlinger vil kunne ha et fortrinn. Utstyrsparkene ved skolene må tilsvare de man finner i arbeidslivet. Bygge ut fagskoletilbudet. Gi flere mulighet til å velge høyere yrkesfaglig utdanning.

MDG vil:

Stille strengere krav i offentlige anbud om bruk av lærlinger og fagarbeidere, samt fjerne arbeidsgiveravgiften på lærlinger. Bevare fagskolenes egenart som videreutdanning og spesialisering på bygget på fag- og yrkesopplæring. Ha fullverdige utstyrspark og gode læringsarenaer i praktisk, estetiske og IKT-rettede fag.

Fellesforbundet

Fellesforbundet vil:

At det føres en aktiv næringspolitikk for trygge arbeidsplasser. Det skal være forutsigbarhet for konkurransedyktige rammevilkår. Alle næringer skal ha mulighet til å lykkes i Norge, men at det ikke må gå på bekostning av eksisterende næringer hvor vi har konkurransefortrinn og kompetanse i hele verdikjeder. Handelsavtaler samlet sett må gi norsk industri- og næringsliv like gode vilkår for markedstilgang som våre nærmeste handelspartnere og konkurrenter.

Ap vil:

Føre en aktiv næringspolitikk som legger til rette for et nyskapende, kunnskapsbasert og klimavennlig næringsliv. Norge skal være det beste landet i verden å drive næringsvirksomhet i. Prioritere strategisk viktige næringer med vekstpotensial. Føre en handelspolitikk som gir norsk næringsliv god adgang til markeder i utlandet.

KrF vil:

Drive en næringspolitikk som støtter opp om grønne klynger. Norsk industriell erfaring og kompetanse må benyttes til å utvikle eksisterende industri og samtidig være en viktig premissleverandør på tiltakssiden inn mot det fornybare samfunnet. Prioritere WTO som arena for alle handelsforhandlinger.

SV vil:

Gjenreise den aktive næringspolitikken. Vil føre en aktiv næringspolitikk for å omstille Norge til en grønnere framtid. At Norge gjennomgår alle handelsavtaler vi har inngått. Erstatte EØS-avtalen med en handelsavtale.

VENSTRE

V vil:

Mål for næringspolitikken er at Norge skal være ledende i Europa på innovasjon, bedre vilkår for gründere og flere grønne arbeidsplasser. Venstre vil ha en friere handel og en åpnere økonomi.

Sp vil:

Føre en aktiv næringspolitikk som legger til rette for et livskraftig næringsliv og verdiskaping i hele landet. Ha en handelspolitikk som tar utgangspunkt i vårt medlemskap i WTO. Erstatte EØS-avtalen med handels- og samarbeidsavtaler. Norge må ut av Schengen-samarbeidet og gjeninnføre nasjonal grensekontroll.

MDG vil:

Føre en aktiv næringspolitikk som gjør det enklere å starte bedrifter og ansette folk. Investere i forskning og teknologi, og premiere bedrifter som gjør mindre beslag på naturressurser. Bidra til at kompetansen som er utviklet av dyktige arbeidere i olje- og gassnæringen kan finne nye bruksområder. Kreve at nye handelsavtaler stiller klare klima- og miljøkrav og er i tråd med Paris-avtalen.

Rødt vil:

Bruke skatter, avgifter og aktiv næringspolitikk til å oppnå og sikre mer rettferdig fordeling og et bærekraftig miljø og forebygge miljødeleggelser og klimaendringer. Norge må ut av EØS-avtalen for å igjen kunne føre en selvstendig politikk.

Frp:

Føre en næringspolitikk som stimulerer videreutvikling av næringer der Norge har historiske og naturlige fortrinn. Det er behov for en ytterligere liberalisering av handelsregler, og vil arbeide for en friest mulig verdenshandel.

H vil:

Føre en industri- og næringspolitikk som utnytter Norges naturgitte forutsetninger og sterke teknologi- og kompetansemiljøer. Være en pådriver for frihandel og inngåelse av nye og bedre handelsavtaler.

Fellesforbundet vil:

En aktiv statlig eierskapspolitikk skal være en viktig del av næringspolitikken, samtidig som eierskapet sikrer kontroll med viktige naturressurser og infrastruktur. Det må utredes hvordan staten gjennom organisering av et nytt eierskapsinstrument kan sikre nasjonal forankring av strategisk viktige bedrifter sammen med private norske eiere.

Ap vil:

Staten skal være en eier i strategisk viktige deler av norsk næringsliv. Det sikrer fellesskapet eierskap til infrastruktur og naturressurser og gjør at viktige kompetansemiljøer forblir i Norge. Utrede om en styrking av dagens eierskapsforvaltning kan sikre nasjonal forankring av strategiske bedrifter sammen med private eiere.

KrF vil:

Det er et mål med direkte statlig eierskap når det er nødvendig for å sikre nasjonal kontroll med viktige ressurser eller viktig infrastruktur. Det bør utredes om en tilpasning av dagens statlige eierskapsforvaltning kan bidra til å sikre nasjonal forankring av strategisk viktige bedrifter sammen med private eiere.

SV vil:

Gjenreise det aktive statlige eierskapet, og bruke statens eiermakt til å utvikle ny industri, nye arbeidsplasser og løse klimaproblemene. I tillegg til eierskapsmeldingene vil SV ha en større strategisk gjennomgang av det statlige eierskapet.

VENSTRE

V vil:

Gode generelle rammevilkår og et skattesystem som stimulerer til bedriftsetableringer, arbeidsplasser og norsk privat eierskap.

MDG vil:

Nytt, statlig engasjement kan i noen tilfeller være nødvendig for å drive fram en grønn omstilling. Av både etiske og finansielle grunner bør det offentlige på sikt ikke eie selskaper som driver med fossil energi eller annen miljømessig og sosialt uforvarlig virksomhet. Bruke statlig eierskap i norske bedrifter til å sikre at hovedkontoret ligger i Norge.

Sp vil:

Statlig eierskap som sikrer hovedkontor i Norge og forsknings- og utviklingsaktivitet her i landet. Statlig eierskap der dette er nødvendig for å sikre norsk eierskap og viktige samfunnsinteresser. Det må utarbeides en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter og teknologier.

Rødt vil:

Stoppe privatiseringen av offentlige selskaper og ta tilbake eierskapet til offentlig eie. Offentlig eierskap må brukes til å stoppe lønnskarusellen til topplederne, sikre at selskapene har norsk hovedkontor, at de satser på forskning og utvikling i Norge, og at de bidrar til gode arbeidslivsstandarter både i eget selskap og hos underleverandører.

Frp vil:

Privat eierskap er en god garanti for at naturressurser blir forvaltet på en god måte. Politisk styring av bedrifter hemmer langsiktig tenkning og verdiskaping. Redusere det offentlige eierskapet.

H vil:

Øke det private eierskapet i statlige selskaper der det er riktig for selskapet og samfunnet, og sikre at hovedkontorfunksjoner i strategisk viktige selskaper forblir i Norge.

Fellesforbundet

Fellesforbundet vil:

God og miljøvennlig utnytting av naturressursene. Går imot privatisering av offentlig eierskap til naturressurser. Ha bærekraftig utvikling i sjømatnæringene og økt bearbeiding i Norge. Ha verdikjeden skog og tre som satsingsområde i næringspolitikken. Igangsette konsekvensutredning av petroleumsaktivitet i Nordland VI, VII og Troms II. Forsere arbeidet med å realisere fullskala CCS-anlegg i Norge.

Ap vil:

Nei til å redusere det statlige eierskapet til naturressursene. Øke satsningen på teknologiutvikling og flere industrielle muligheter i skogbaserte næringer. Norge skal være verdens fremste sjømatnasjon. Stimulere til videreforedling. Åpner for å konsekvensutrede petroleumsaktivitet i Nordland 6, men ikke konsekvensutrede Nordland 7 og Troms 2 i neste stortingsperiode. CCS er en betingelse for å nå klimamålene.

H vil:

Sikre et sterkere og mer spredt privat eierskap. Sikre at havbruk drives miljøvennlig og bærekraftig. Råstofftilgang gjennom året er grunnleggende for konkurransekraften og verdiskapingen i sjømatindustrien. Øke avvirkningen og videreforedlingen av skog. Konsekvensutrede Nordland VI, VII og Troms II. Utvikle en kostnadseffektiv teknologi for fangst, bruk og lagring av CO2 gjennom realisering av minst ett fullskala anlegg.

SV vil:

Nei til å redusere statlig eierskap til naturressurser. Stille strengere krav til havbruk om miljø og bærekraft. Øremerke forskningsmidler til foredling av tre med sikte på å styrke eksisterende næring, og anlegge nye treforedlingsindustri i Norge. Lofoten, Vesterålen og Senja skal være petroleumsfrie. Norge skal realisere CO2-fangst fra industriutslipp.

KrF vil:

Sikre nasjonal kontroll gjennom statlig eierskap med viktige naturressurser. Videre vekst i havbruk må bygge på prinsipper for en bærekraftig forvaltning. Vil ha økt produksjon og satsing på oppdrett av nye arter. Vil ha økt produksjon av bærekraftig biodrivstoff med norsk skog som råstoff. Realisere et fullskala demonstrasjonsanlegg for CCS i Norge innen 2020. Opprette petroleumsfrie soner i områder som utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Sp vil:

Statlig eierskap der dette er nødvendig for å sikre norsk eierskap og viktige samfunnsinteresser. Norge skal være verdens fremste sjømatnasjon og at det settes av tilstrekkelige arealer langs kysten til sjømatproduksjon. Iverksette et nasjonalt investeringsprogram for å utvikle et solid nettverk av pilot- og demonstrasjonsanlegg innen skogbasert industri. Ikke åpne for olje- og gassvirksomhet i Nordland 6, Nordland 7 og Troms. Videreføre ordninger for pilotering/uttesting av ny teknologi for karbonfangst.

VENSTRE

V vil:

Vil ha nytt konsesjonsregelverk for havbruksnæringen som legger til rette for bærekraftig vekst i næringen, og andre virkemidler benyttes til å øke utnyttelsen av råstoffet i sjømatindustrien. Stort potensial for mer tre-basert næringsliv til økt verdiskaping og sysselsetting i Norge. Realisere minst to fullskala CO2-fangstanlegg innen 2022. Innføre varig vern mot petroleumsaktivitet i områder som utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Rødt vil:

Stoppe privatiseringen av offentlige selskaper og ta tilbake eierskapet til offentlig eie. All dumping av avfall fra fiskeri og havbruk forbys. Nye konsesjoner skal bare gis til lukka anlegg. Fisk skal videreforedles i Norge. Varig vern og petroleumsfrie områder utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Frp vil:

Privat eierskap er en god garanti for at naturressurser blir forvaltet på en god måte. Liberalisere konsesjonsvilkårene for å skape vekst i oppdrettsnæringen. Åpne for økt petroleumsvirksomhet i Nord-Norge, herunder områdene Nordland VI og VII, Troms II.

MDG vil:

At viktig infrastruktur i hovedsak skal eies av det offentlige eller samvirker. Kun gi nye konsesjoner til lukkede oppdrettsanlegg. Kreve lukket teknologi i alle eksisterende anlegg innen 2025. Grønn omstilling av treforedlingsindustrien. Økt bruk av trevirke som bygningsmateriale og bioraffinering til biodrivstoff og andre produkter står sentralt i dette. Ha karbonfangst (CCS) i industrien, med minst tre anlegg etablert i løpet av stortingsperioden. Krav om rensing av alle store punktutslipp innen 2030. Permanent vern mot petroleumsaktivitet i særlige verdifulle og sårbare havområder som utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Besøksadresse: Lilletorget 1, 0184 OSLO
Postadresse: Postboks 9199 Grønland, 0134 OSLO
Telefon: 23 06 31 00

E-post: post@fellesforbundet.no Internett: www.fellesforbundet.no
Facebook: www.facebook.com/fellesforbundet Twitter: [@fellesforbundet](https://twitter.com/fellesforbundet)